

Chigozie Obiomas roman »Vi var fiskere« er lige udkommet på dansk.

Trisse Gejl læste op af »Ulvekvintten«.

Litterær jordomrejse på fire dage

Louisiana Literature 2016 spændte geografisk og tematisk vidt og toppede med besøgstal.

Tekst og foto: Bodil Strandgaard Schau, borgerjournalist

HUMLEBÆK: Fra Amager via Polen til Nigeria og Algeriet og videre til New York – og tilbage til Langeland via Bergen, Oslo og Stockholm.

Så vidt spændte Louisiana Literature 2016 geografisk med 40 forfattere 12 forskellige lande.

Livet er ikke linært

Den polske forfatter Olga Tokarczuku vil med sin seneste roman »Rejsende« vise, at vi ikke lever lineært, men zapper rundt i mange forskellige sammenhænge.

Dette kan ikke fastholdes i den traditionelle lineære fortælling. Læseren må selv tage ansvaret for at skabe orden i hendes collageagtige roman.

»Det stillestående må forfalde, degenerere ... det bevægelige derimod – det varer ved,« erkender hendes hovedperson.

Selv om hun føler sig bedst tilpas på rejser, mener hun som uddannet psykolog, at det er sundere for vores hjerner at rejse over land end at dumpe ned med et fly.

Det nomadiske i hendes forståelse af verden skal søges i, at hun har immigrantbaggrund - ligesom alle i det område i Polen, hun kommer fra.

Hun er kendt for sit politiske engagement, men lagde i interviewet på Parkscenen vægt på at blive interviewet som forfatter og ikke om politik.

New York på godt og ondt

Hanya Yanagihara beskriver i sin 1000 sider tykke roman »Et lille liv« fire unge mænds stræben efter et bedre liv i New York – byen som alle drages imod.

Vold er en del af livet og hører derfor også hjemme

i litteraturen. Læseren må gerne føle ubehag. Sproget er enkelt, og hun afstår fra at nævne begivenheder og personer og fra udvendige beskrivelser. Historien er det vigtige, og der skal være plads til læserens associationer.

Kolonisationens forbandelse

Chigozie Obioma har gjort rejsen fra hjembyen og storfamilien i Nigeria over universitet på Cypren til Nebraska, hvor han er professor i *creative writing*. Han henvender sig charmant til publikum ved Vestscenen og spørger, hvorfor de vil høre en »Nigerian guy«.

Hans internationalt kendte roman »The Fishermen« udkom som den første på dansk for to dage siden under titlen »Vi var fiskere«. Det er et fiktivt familiedrama fra 90'ernes Afrika om fem brødre. Fortælleren er den yngste dreng.

Byen og floden er virkelige. Den »madman«, drengene møder, er symbol på kolonisationernes ødelæggelse, men også en profetisk stemme.

Kritikken er stadig aktuell - Obioma bliver ivrig. Den korruption, afrikanske lande beskyldes for, bunder i virkeligheden i sammenstødet mellem to uforenelige civilisationer. I afrikansk kultur er

man ikke så direkte, formidling er vigtig.

I mødet med den vestlige konkurrencementalitet og et karrierepræget uddannelsessystem bliver det til korruption. Men nigerianerne har et valg, om de bare vil lade den vestlige civilisation køre derudaf.

Autobiografisk diskussion

Nej, Obiomas næste roman skal ikke foregå i USA. Man kan ikke skrive om det sted, man opholder sig. Man skal rejse, væk, glemme og så rekonstruere erindringerne. Det bliver litteratur, siger han.

Det synspunkt må siges at adskille sig fra skrivemåden hos de to norske forfattere Karl Ove Knausgård og Tomas Espedal, der skriver i dagbogsform og sammen åbnede søndagens program på Parkscenen.

De kender hinanden fra forfatterskolen i Bergen, men havde aldrig tidligere optrådt sammen. Begge har vakt både fascination og forargelse med deres selvbiografiske romaner - Knausgård også internationalt.

De har også begge gået med et årstidsprojekt, men bestsellerautoren Knausgård kom først med titlen »Årstiderne«. Espedal udkommer om et par uger med titlen »Året«. Den består af 365 dagbogsstykker, og har

Olga Tokarczuk argumenterede for, at man skal holde sig i evig bevægelse.

han haft en intention om at omsætte lyrik i romanform, tegnede hans oplæsning af indledningen godt.

Knausgårds »Årstiderne« er en henvendt til hans ufødte datter. Fjerde bind »Om sommeren« udkommer i september og skildrer et nyfødt barns oplevelse af verden. Det sover uden at vide, hvad søvn er, spiser uden at vide hvad mad er og så videre. Tonen er her mere essayistisk.

Espedal fandt diskussionen om autobiografi totalt uinteressant. Han tænker sit »jeg« som flere personer.

Knausgård mente, at det var lidt lige som med Lars von Triers »Festen«. Billederne gik simpelthen for tæt på, men for Knausgård handler det om at komme helt ned i det svære.

Samtalen fortsatte om forfatterroller, om at være skrivende familiefar og om manderollen i forandring.

Storbyens evigt unge

Senere på Parkscenen talte norskfødte Beate Grimrud, der har boet 30 år i Stockholm, med den indfødte Stockholmer Carl-Henning Wijkmark.

Hendes nyeste stockholmroman »Evhedsbørnene« er netop kommet på

dansk og handler om storbyens singler, der ikke rigtig bliver voksne.

Carl-Henning Wijkmark læste fra »Dræsinen«, der gav ham det internationale gennembrud i 1983 og siden er blevet en klassiker.

Ved oplæsningen på Vestscenen fik Tomas Lagermand Lundme publikum til at le ved oplæsning af »Alt er mit«, hvor han humoristisk og fintfølede skildrer miljøet omkring blomsterbørnernes børns opvækst på Amager i 1980'erne.

I barnets ører

Trisse Gejls seneste bog »Ulvekvintten« beskæftiger sig

derimod med det dystre tema depression. Ulvekvintten er den 12. falske kvint, der bliver tilovers, hvis man stemmer klaverets øvrige 11 kvintter absolut rent.

I nutidens tempererede klaver er der sket en udjævning over alle 12 kvintter. Kun en pianist som Zoe hører det.

Selv kommer hun kun til orde i indledningen, men spejles ellers udefra gennem ægtemanden og den 9-årige søn Frederik, der oplever, hvordan moren forsvinder ind i depressionens mørke.

Trisse Gejl er lykkedes flot med for første gang at bruge en barnefortæller. Drengens skildring af moderens reaktioner og hans uforstående gengivelse af forældrenes samtaler, når de tror sig alene, gav virkelig gåsehud.

Skøn kulisser og lange køer

Skulle bogen være død? I al fald er der liv i litteraturfestivalen. Af de 14.817 besøgende på Louisiana i de fire dage skønnes 10.000-11.000 at have lyttet til forfatterne.

Det er cirka 2.000 flere end i 2015 og nogenlunde samme niveau som i 2014.

Man kan være ved at miste lysten over at stå i kø til alting. Men med Øresund i baggrunden er Louisiana en uovertruffen skøn kulisser - ikke mindst, når vejret spiller så godt med.

Tomas Espedal og Ole Knausgård på Parkscenen.

Udsigt til Parkscenen og Øresund.

Sammen og hver for sig

Ægteparret Dorrit Willumsen og Jess Ørnsbo optrådte sammen for første gang på Louisiana.

Af Bodil Strandgaard Schau borgerjournalist

HUMLEBÆK: På Parkscenen sluttedes Litteraturfestivalen af med et interview med Erica Jong, og i Koncertsalen med et sjældent dobbeltinterview med parret Jess Ørnsbo og Dorrit Willumsen, der har været gift i 54 år, men ikke havde op-

trådt sammen siden 1967. Først havde de begge takket nej til arrangementet, for som Jess Ørnsbo mente, er de »to af de mest uensartede jomfruer, der findes«.

To slags humor

Dorrit Willumsen lyser op i en knaldrød kjole. Igen forundres man over, at denne lille sarte dame, der næsten virker lidt sky og taler afdæmpet og kultiveret uden en eneste fortaleselse, kan skrive så humoristisk skarpt og hudløst, som hun også gør

i sin seneste roman »Nær og fjern«.

Jess Ørnsbo sidder bredbenet i lædervest og fløjlsbukser. Alderen har ikke gjort ham mindre satirisk og humoristisk. Han vrænger ad kunstnerbegrebet og skildrer utilsløret også alderdommens gebrækkigheder i sin lyrik.

Mon hun kunne skrive

Naturligvis må det indledende spørgsmål være, hvordan de mødtes, og hvad de forlelskede sig i hos den anden.

For Jess Ørnsbo var det simpelthen »pigen med dådyrøjnene«, men han var betænkelig ved, at hun også ville være forfatter.

Deres forskellige tilgange til at skrive kommer til udtryk i deres arbejdsværelser.

Jess Ørnsbos er sort, for »man skal ind i det sorte for at kunne skrive lyrik«. Dorrit Willumsens værelse er hvidt og blåt. Æstetiske detaljer betyder meget.

Hun siger om hans lyrik, at versene altid er i konflikt med sig selv.

Han mener, at der i hendes ellers meget forskellige bøger altid er en bestemt let og luftig tone – det er som at træde ind i et glasrum med en særlig lyd som af glas-klokker. Men glasset kan let splintres, så man skærer sig på det.

Ping-pong-afslutning

Jess Ørnsbo kalder nutidens lyrik for narcissistisk og har heller ikke meget til overs for det moderne kulturbegreb, der er svulmet op til en popboble.

Dorrit Willumsen vil hellere le med folk end ad folk. Men titlen på hendes selvbiografi »Pligten til lykke« viser, at hun også kan være ironisk.

Mens samtalen i starten forløb som to parallelle interviews, kom der mod slutningen af den to timer lange samtale mere ping-pong mellem ægtefællerne.

At skrive er en livsform, konstaterer de - som de har været hver for sig og sammen om.